

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

**наукової конференції професорсько-викладацького складу
Полтавського державного аграрного університету
за результатами науково-дослідної роботи 2021-2022 років**

17-18 травня 2023 року

Полтава

Редакційна колегія:

Олег Горб, проректор з науково-педагогічної, наукової роботи, доцент;

Олександр Петраш, доцент кафедри механічної та електричної інженерії;

Ілона Яснолоб, начальник науково-дослідного сектору, доцент кафедри підприємництва і права, доцент;

Світлана Козина, завідувач відділу з питань інтелектуальної власності;

Олександра Біловод, декан інженерно-технологічного факультету, доцент;

Людмила Дорогань-Писаренко, декан факультету обліку та фінансів, професор;

Сергій Кулинич, декан факультету ветеринарної медицини, професор;

Микола Маренич, директор навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, професор;

Алла Світлична, директор навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій, доцент;

Анатолій Шостя, декан факультету технології виробництва та переробки продукції тваринництва, старший науковий співробітник;

Віктор Радочін, начальник редакційно-видавничого відділу.

Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу Полтавського державного аграрного університету за результатами науково-дослідної роботи 2021-2022 років (м. Полтава, 17-18 травня 2023 року). – Полтава: РВВ ПДАУ, 2023. – 241 с.

навчально-виховного процесу. Ця система самоорганізується й оновлюється згідно із змінами в сучасних наукових тенденціях та визначається обов'язковою сукупною дією її складових. Але дослідник Е. Лузік, вказував: «Було б помилково вважати, що встановлення рівноваги всередині синергетичної системи відбувається спонтанно і автономно лише за рахунок внутрішніх сил врівноваження. Важливим є і зовнішні керуючі дії у вигляді розробок, обґрунтування та прийняття надійних і прогнозованих, діагностичних і технологічних напрямів» [3, с. 85].

Основним завданням у царині підготовки майбутніх фахівців освіти система визначає підтримати й розвинути їх професійний потенціал та сформувати механізми саморозвитку, самовизначення, самореалізації, самоконтролю, саморегуляції, які так необхідні кожному молодому спеціалісту в його трудовій діяльності.

Процес упорядкування такої складної системи, якою є освіта, на принципах синергетики надає можливість розв'язати складні проблеми соціалізації особистості, її послідовної адаптації до вимог європейського вибору й вирішення завдань з реформування та модернізації національної освітньої системи.

Список використаних джерел

1. Вознюк О. В. Розвиток вітчизняної педагогічної думки: синергетичний підхід : монографія / за ред. проф. П. Ю. Сауха. Житомир : Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2009. 184 с.

2. Лутай В. С. Розробка сучасної філософії освіти на засадах синергетики. *Вища освіта України*. 2009. № 1. С. 33–35.

3. Лузік Е. В. Системно-синергетичний підхід до проектування самостійнопізнавальної діяльності студентів у вищих навчальних закладах. *Модернізація вищої освіти в Україні і світі: десять років наукового пошуку : колективна монографія* / Акад. пед. наук України; І-т вищої освіти України; за заг. ред. В. П. Андрущенко, В. І. Лугового, Н. Ф. Степко. Харків : Вид-во НУА, 2009. С. 76–90.

УДК 338.48

ВПЛИВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ НА НАПОВНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ТА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Ю. М. Тютюнник, к.е.н., доцент

Попри повномасштабну військову агресію російської федерації туристична галузь України продовжує працювати, але як ніколи потребує підтримки з боку клієнтів. Українцям важливо розуміти, що мандруючи насамперед всередині держави, вони не тільки перезавантажуються та набираються сил і натхнення для роботи, а й активно допомагають ЗСУ. Сплачуючи податки, суб'єкти туристичної діяльності формують доходи державного і місцевих бюджетів, лєвова частка яких йде на потреби оборони.

За інформацією Державного агентства розвитку туризму в 2022 р. порівняно з 2021 р. державний бюджет України недоотримав 30,5 % податків від

туристичної галузі: відповідно 1 млрд 551 млн 182 тис. грн проти 2 млрд 231 млн 860 тис. грн. Загальна кількість платників податків, які відповідно до КВЕД займаються туристичною діяльністю, за рік війни скоротилася на 17,4 % (із 21931 до 18125), у тому числі кількість юридичних осіб – на 13,8 % (із 5319 до 4584), а фізичних осіб – на 18,5 % (із 16612 до 13541) [1].

Найбільша сума податкових надходжень до держбюджету за 2022 р. сплачена готелями та подібними засобами тимчасового розміщування – майже 898,4 млн. грн, але це на 30,3 % менше порівняно з 2021 р. Тоді до бюджету надійшло 1 млрд 288 млн грн. При цьому зафіксовано приріст сплаченого податку на 45,9 % від діяльності пансіонатів та гуртожитків, що використовуються як тимчасовий прихисток для людей, які вимушені були покинути свої домівки через військові дії – 137,4 млн грн. Водночас сума сплаченого податку від діяльності турбаз, кемпінгів, дитячих таборів відпочинку зменшилася на 57 %: 141 млн грн за 2022 р. проти 328 млн грн за 2021 р.

Що стосується сплати податків туристичними агентствами та туристичними операторами, то зафіксовано спад на 26,7 % від діяльності туристичних агентств, які сплатили до державного бюджету в 2022 р. 204 млн 795 тис. грн податків, тоді, як у 2021 р. від них у казну держави надійшло 279 млн 265 тис. грн. Також на 35,2 % зменшилися податки від діяльності туристичних операторів, які сплатили у державний бюджет у 2022 р. 167 млн 858 тис. грн, тоді як у 2021 р. ця цифра склала 259 млн 5 тис. грн.

Якщо проаналізувати структуру надходжень до бюджету кожного КВЕД у галузі туризму, то на діяльність готелів та подібних засобів тимчасового розміщування у 2022 р. припадало 57,9 % сплачених податків, діяльність туристичних агентств – 13,2 %, діяльність туристичних операторів – 10,8 %, діяльність засобів розміщування на період відпустки та іншого тимчасового проживання – 9,1 %, діяльність інших засобів тимчасового розміщування – 8,9 %.

Що стосується регіонального розподілу, то зростання розміру сплачених податків у 2022 р. зафіксовано у Львівській (273 млн грн проти 215 млн грн у 2021 р., або на 27,1 %), Київській (164 млн грн проти 125 млн грн, або на 30,8 %) та Івано-Франківській (159 млн грн проти 131 млн грн, або на 21,0 %) областях. Водночас значний спад податкових надходжень спостерігався у місті Києві (на 46,4 %) та Одеській області (на 58,5 %).

За воєнний 2022 р. сума туристичного збору склала 178 млн 948 тис. грн, що менше на 24 % у порівнянні з 2021 р. – тоді загальна сума туристичного збору була 235 млн 461 тис. грн. При цьому падіння зафіксовано в 14 регіонах України, переважно тих, які перебували або перебувають в зоні бойових дій та тимчасовій окупації. Так, на Херсонщині сума туристичного збору скоротилася на 95 %, на Миколаївщині – на 90 %, на Донеччині – на 83 %, на Луганщині – на 80 %. Також значний спад відбувся в Одеській (80 %), Запорізькій (78 %), Харківській (61 %), Сумській (58 %) областях, місті Києві (54 %), Чернігівській (53 %), Київській (43 %) та Житомирській (24 %) областях [2].

Разом із тим через внутрішню міграцію українців з окупованих та прифронтових територій у більш безпечних регіонах зафіксовано зростання туристичного збору. Так, лідером за сумою туристичного збору в 2022 р. стала

Львівщина – 41 млн 430 тис. грн, продемонструвавши приріст на 79 % у порівнянні з 2021 роком. Столиця поповнила свій бюджет на 31 млн 474 тис. грн. Однак у порівнянні з 2021 р. ця сума менша більш ніж удвічі. Також серед лідерів за сплатою туристичного збору: Закарпаття – 19 млн 471 тис. грн, Івано-Франківщина – 17 млн 956 тис. грн та Черкащина – 12 млн 555 тис. грн.

Перспективними напрямками повоєнного відновлення сфери туризму в Україні є: 1) розвиток ділового, освітнього, спортивного, медичного, зеленого та воєнного туризму; 2) розробка та реалізація програм (як державних, так і міжнародних) підтримки суб'єктів туристичної діяльності; 3) забезпечення тісної співпраці між країнами у напрямку взаємопідтримки туристичної діяльності; 4) підвищення інтересу іноземних туристів до пам'ятних маршрутів та повоєнних символічних місць; 5) пошук нових методів та способів реалізації туристичних послуг тощо. Також у контексті відбудови сфери туризму в Україні варто опиратись на досвід інших країн, які ефективно відбудували індустрію туризму після кризових ситуацій, у тому числі війн [3].

Список використаних джерел

1. У 2022 році надходження до держбюджету від туристичної галузі скоротилися майже на 31 % / Державне агентство розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/u-2022-roci-nadhodzhennya-do-derzhbyudzhetu-vid-turistichnoyi-galuzi-skorotilisyamayzhe-na-31> (дата звернення 26.04.2023).

2. У 2022 році сума туристичного збору в Україні скоротилася на 24 % / Державне агентство розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/>

3. [chez-viynu-nadhodzhennya-do-derzhbyudzhetu-vid-turgaluzi-skorotilisyamayzhe-na-26](https://www.tourism.gov.ua/blog/chez-viynu-nadhodzhennya-do-derzhbyudzhetu-vid-turgaluzi-skorotilisyamayzhe-na-26) (дата звернення 26.04.2023).

4. Моца А.А., Шевчук С.М., Середа Н.М. Перспективи післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип 44.

УДК 339.13.027

УПРАВЛІННЯ САНАЦІЙНОЮ СПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

В. Д. Чумак, к. е. н., доцент

Л. В. Бражник, к. е. н., доцент

В сучасних економічних умовах особливої актуальності набувають питання, пов'язані із визначенням доцільності та ефективності проведення санації суб'єктів господарювання. Успішність проведення санаційних заходів на підприємстві визначається, в першу чергу, його санаційною спроможністю. Однією з головних проблем є низька ефективність санації, що можна пояснити відсутністю системи управління, яка дала б змогу адекватно реагувати на негативні зміни зовнішнього та внутрішнього середовищ. Використання зарубіжних методик не завжди є адаптованими до національної економіки. При цьому постає проблема визначення доцільності проведення санації у кожному окремому випадку. Непоодинокими є ситуації, коли починають санувати підприємство, що не має можливостей для подальшого розвитку і, навпаки, ліквідовують ті суб'єкти господарювання, які здатні за сприятливих умов відновити свою діяльність.

Н. А. Канцедал, О. В. Лега БЛОКУВАННЯ ПОДАТКОВИХ НАКЛАДНИХ: СТИСЛО ПРО ГОЛОВНЕ... 191	191
Л. М. Капачєва ФІНАНСОВА УКРАЇНКА..... 194	194
О. Г. Красота СЛЕНГ ТА ЖАРГОНІЗМИ У НАЗВАХ ГРОШЕЙ..... 196	196
О. В. Лега УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ОФШОРНИХ СХЕМ..... 198	198
Т. В. Мокієнко, Л. О. Чін ПРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ МЕТОДІВ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ МАЙНА 201	201
М. О. Палій ПРІОРИТЕТИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ 204	204
Ю. Помаз РОЗВИТОК ДЕРЖАВНО-ЦЕРКОВНИХ ВІДНОСИН У 50-Х – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ 60-Х РР. ХХ СТ. В УКРАЇНІ 206	206
С. М. Приходько НОВА ПОЛІТИКО-ЦІННІСНА ПАРАДИГМА УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА..... 208	208
А. І. Рудич ІННОВАЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ПОЛТАВЩИНИ..... 210	210
Н. В. Токуєва ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ СИНЕРГЕТИЧНОГО ПІДХОДУ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ 212	212
Ю. М. Тютюнник ВПЛИВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ НА НАПОВНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ТА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ..... 214	214
В. Д. Чумак, Л. В. Бражник УПРАВЛІННЯ САНАЦІЙНОЮ СПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ 216	216
С. В. Шейко ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ СВІТОГЛЯДНОЇ ПАРАДИГМИ У ФІЛОСОФІЇ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ..... 219	219
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА	
П. А. Ващенко, О. М. Церенюк, В. Г. Цибенко, Є. В. Чухліб, В. Г. Березницький ВІДНОВЛЕННЯ МИРГОРОДСЬКОЇ ПОРОДИ СВИНЕЙ 222	222
О. І. Кравченко, А. А. Поліщук, В. Г. Слинко ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДОБРОБУТУ ТВАРИН..... 223	223

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ

**наукової конференції професорсько-викладацького складу
Полтавського державного аграрного університету
за результатами науково-дослідної роботи 2021-2022 років**

17-18 травня 2023 року

Підп. до друку 29.05.2023. Формат 60x90 1/16.
Ум. друк. арк. 15,1. Обл.-вид. арк. 13.
Гарнітура Times New Roman Cyr.

Редакційно-видавничий відділ Полтавської державної аграрної академії
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №2174 від 26.04.2005 р.
Адреса: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3.